

Дмитро Павличко

ПІСНІ

Дмитро Павличко

ПІСНІ

*«Пісні» Дмитра Павличка — збірка, до якої увійшли найкращі зразки поетично-пісенної творчості автора***. Для цих творів характерна мелодійність та ритмічність, провідними мотивами у них є любов до рідної землі, роздуми над розмаїттям життєвих шляхів, інтимні переживання ліричного героя.*

Світову славу принесли митцю такі поетичні збірки як «Любов і ненависть», «Гранослов», «Таємниця твого обличчя», «З різних літ», «Час», «Золоте ябко».

Дмитро Павличко — видатний український поет і перекладач, який працював у жанрах громадянської та інтимної лірики.

НАД МОРЕМ

В морі я хотів печаль свою втопить,
Я до моря вийшов рано — море спить.
І мені його будити стало жаль —

Залишилася мені моя печаль.
Ополудні йду до моря і здаля
Бачу, що воно сміється, як маля.
І мені його смутити стало жаль —
Залишилася мені моя печаль.
Уночі до моря знову я прибіг,
А воно ридало біля ніг моїх.
І мені його самого стало жаль —
Залишилася мені моя печаль.

1957

* * *

Впали роси на покоси,
Засвітилися навколо.
Там дівча ходило босе,
Білу ніжку проколело.
Згинуть роси, як над світом
Сонечко зійде багряне.
Крапля крові самоцвітом
У його промінні стане.
Білі роси — то кохання,
Що живе лиш до свігання.
Кров, що в сонці не поблідла, —
То любов правдива й свігла.

1958

КЛЕН

Скажи мені правду,
Брате мій клене,
Де прогуляв ти
Листя зелене?
Листя продав я
За злота жменьку,
Бо пригощав я
Осінь руденьку!
Може, ти з нею
Випив отрути,
Що твоє гілля
Почало схнути?
Ходить із іншим
Осінь до гаю.
Я ж від розпуки
Гину-всихаю!

1958

ЛЕЛЕЧЕНЬКИ

З далекого краю
Лелеки летіли,

Та в одного лелеченьки
Крилонька зомліли.
Висушила силу
Чужина проклята,
Візьміть мене, лелеченьки,
На свої крилята!
Ніч накрила очі
Мені молодому,
Несіть мене, лелеченьки,
Мертвого додому!

1964

ДВА КОЛЬОРИ

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незнаними шляхами,
Сорочку мати вишила мені
Червоними і чорними нитками.
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в моїй душі оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.
Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги,
Переплелись, як мамине шиття,
Мої сумні і радісні дороги.

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш горточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в моїй душі оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

1964

ПІСНЯ ПРО УКРАЇНУ

До Дніпра я приходжу вмивати свій зір,
Щоб у темряві дух мій не згас.
І вдивляється в очі мені з-понад зір,
Наче батько, суворий Тарас.
Пахне хвиля Дніпрова, мов сіно,
І гойдається в даль степову,
Україно моя, Україно,
Я для тебе на світі живу!
Як зірниця, що впала в нічну непроглядь,
Я без тебе загину в імлі,
А твоєю любов'ю я можу обнять
Всі народи й племена землі.
Над тобою стояла ворожа яса,
Ти ридала в невольничім сні,

Пролетіла кривь мене, мов куля, сльоза,
Дарувала безсмертя мені.
До Дніпра я приходжу, немов до мольби,
Де печальних віків течія,
Та я чую — скидають кайдани раби,
Воскресає держава твоя.
Пахне хвиля Дніпрова, мов сіно,
І гойдається в даль степову,
Україно моя, Україно,
Я для тебе на світі живу!

1964–1990

ДОЛИНОЮ ТУМАН ТЕЧЕ

Долиною туман тече,
Не чути плеску хвиль його.
Припав я брату на плече
Край лісу яворового.
Мене задужали вітри,
Ослабли корені мої.
Зосталось два, а може, три
Листочки яворовії.
Навколо сумно і голо,
І чути подихи зими.
Сповилося моє чоло
Думками яворовими.

Від холоду не чую ніг,
Кінчається життя моє,
І налігає тихо сніг
На серце яворовеє.
А брат мій каже: «Не журишь,
Не впадемо ніколи ми!
Підпалим небеса колись
Вогнями яворовими!»

1965

СУЧАСНА КОЛИСКОВА

Ніч гойдається, мов дим,
Мерехтить зоря в блакиті.
Мохом тиші золотим
Кам'яні шляхи накриті.
Спи, моя дитино, спи!
Скоро стану я зорею,
Нахилюся від журби
Над планетою твоєю.
Світ на променях своїх
До спочинку заколишу,
Щоб стоптать солдат не міг
На землі вечірню тишу.

1967

КНЯГИНЯ¹

Вкрила нашу землю сарана погана,
Молода княгиня йде в полон до хана.
Горе рабам, горе рабам!
Ой, не йди в неволю, молода княгине,
За твою свободу наше військо гине.
Не пішла б я, діти, до страшного брану,
Та вигризли пута на рученьках рану.
Горе рабам, горе рабам!
Ой, Боже, мій Боже, що сталося з нами —
Обернені в попіл городи і храми.
Полягли кістками воїни святії,
Я іду в неволю з арканом на шиї.
Горе рабам, горе рабам!
Земле моя рідна, я за тебе гину,
Щоб живі здобули волю й батьківщину.
Дайте перед смертю ще на світ поглянуть,
Щоб могла я вздріти, як раби повстануть!

1967

¹ Музика Володимира Губи. «Княгиня» писалася для кінофільму «Захар Беркут», але до цього твору не увійшла. (Прим, автора).

* * *

Полягли жита від граду,
Вкрили стежку — не пройти,
Не зійтися на розраду
Під остудою сльоти.
Злине стежка між полями,
Як роздзвоняться жнива,
Та не злинуть поміж нами
Давніх пестошів слова.
Доки засміється в полі
Наше літо золоте,
Серце тугою поволі,
Наче пустка, заросте.

1968

БДЖОЛИ

Дівчиноньку цвігом принадила гречка,
А там бджоли, а там бджоли, золоті крилечка.
Золоті крилечка, небезпечні жала, —

Порятунку, порятунку дівчина прохала.
Дівчина благала дрібними сльозами,
З біла личка гострі жала я виймав губами.
Я виймав губами, важко натомився,
При нагоді, при нагоді цілувати вчився.

1968

ПІСНЯ ПРЕДКІВ²

Сонце в золотому ВОЗІ відкотилось на нічліг.
У темнотах і печалях Бог лишив дітей Своїх.
Відпочинь же, ясний Боже, доки падає роса,
освіти нам завтра рано наші очі й небеса!

Ти розлив по наших нивах Своє світло, наче
кров.

Не віддай нас духам ночі, а візьми під Свій
покров!

1969

² «Застольна пісня» написана для художнього кінофільму «Захар Беркут». (Прим, автора).

СИН

Там, де Лаври золота кантата
Височіє в гомоні століть,
Мати Невідомого солдата
На могилі, наче тінь, стоїть.
Б'є вогонь з-під сивого граніту,
Полум'я кипить, мов джерело.
То горить велике серце світу,
Що в каміння жилами вросло.
А в старих очах тремтить сльозина,
Що зусильна пропекти броню.
Стала мати — і впізнала сина
В клекотанні вічного вогню!

1970

ЗАСТОЛЬНА ПІСНЯ³

Світ не має дна,
В світі все — мана,
А як хочеш правду знати, —

³ «Застольна пісня» написана для художнього кінофільму «Захар Беркут». (Прим, автора).

Не цурайсь вина!
А хто п'є вино,
Тому все видно, —
Знає він, що знов так буде,
Як було давно!
А хто п'є меди,
Той щаслив завжди,
А як навіть біду має, —
Тішиться з біди.
Хто горівку п'є,
Вічно той жиє,
А як навіть помирає, —
В гробі не гниє!

1971

МОЯ ДУША ЧЕКАЄ ДИВА

Моя душа чекає дива
І вся тривогою щемить —
Десь недалеко мить щаслива,
Мого життя найкраща мить.
А може, це лишень омана,
І не дїждусь нічого я,
Ту мить, як зірку ніч весняна,
Згубила молодість моя.
Чому ж не спомин, а чекання

Щодня в моїй душі бринить, —
Так, ніби мить моя остання
Те диво має об'явить?!

1971

ЯВІР І ЯВОРИНА

Я стужився, мила, за тобою,
З туги обернувся мимохіть
В явора, що, палений журбою,
Сам-один між буками стоїть.
Грає листя на веснянім сонці,
А в душі — печаль, як небеса.
Він росте й співає явороньці,
І згорає від сльози роса.
Сніг летить колючий, ніби трина,
Йде зима й бескидами гуде.
Яворові сниться яворина
Та її кохання молоде.
Він не знає, що надійдуть люди,
Зміряють його на поруби,
Розігнуть йому печальні груди,
Скрипку зроблять із його журби.

1972

НАВКОЛО СОНЦЯ⁴

Концерт нам 'яті борців, що віддали життя за Україну

1

Рідна земле, мати наша,
Навколо сонця неси мене!
Рідна мати, земле наша,
Навколо сонця, навіки!
Рідна земле, мати наша,
Навколо сонця неси мене!

2

Навкруг сонця, навкруг, рідна земле.

⁴ Музика Кирила Стеценка. Слова до концерту написані на прохання П. І. Муравського. Великий диригент дуже любив ліричну мелодію Кирила Стеценка, слова якої «Святий Отче, святий кроткий, помилуй нас» заборонено було співати. Д. Павличко написав до тієї мелодії текст; виник концерт пам'яті борців, що віддали життя за Україну. (Прим, упорядника).

Будь славно, земле!
Будь славно, земле, мати наша!
Ти дала нам світло незнищенне,
Серце ти нам запалила,
Серце, тліном скуте.

3

Навкруг сонця, навкруг сонця, рідна земле,
Ти нас народила,
Земле, ти нас народила.
Твоє світло безсмертне, невмируще.
Ти приходиш, як слово,
Од серця до серця.

4

Не обминай вогнем мене,
Не дай прожити в темряві, земле!
І запалися в моїм серці Правдою невірною!
Дай мені згоріти назавжди,
Працюючи, горюючи!

5

Не обминай, пожалівши мене,
Пали, не обминай, пали!
Запалюй пломенем правди невікірної,
Іскрою дай злетіти мені!
Іскрою дай злетіти мені
Між людьми, що, мов стовпи вогненні,
Палахтять окрай дороги людства.

6

Благословенне, невсипуще,
Невмируще твоє сяєво.
Не схолоди душу мою,
Зі мною побудь при пісні моїй!
Не обминай же, палаючи,
Серця мого, що заковане в тлін!

7

Рідна земле, мати наша,
Навколо сонця неси мене!

Рідна земле, мати наша,
Навколо сонця, навіки,
Рідна земле, мати наша,
Навколо сонця неси мене!

1972

ВІКОНЦЕ

Під горами хата стояла,
В хатині віконце було.
А з того віконця дівчатко
Дивилось на наше село.
Я бігав до школи полями,
Ягнята зажурені пас,
А з того віконця дівчатко
Сміялось до мене щораз.
Я гірко, як мамині сльози,
Збирав колоски на стерні,
А з того віконця дівчатко
Рукою махало мені.
Шукав я світами розради
На серце, тривожне й сумне,
А з того віконця дівчатко
Додому волало мене.
Нема вже тієї хатини,